

UDK 811.111'373.7

811.111'243

Prethodno priopćenje

Prihvaćen za tisak 29. 3. 2025.

<https://doi.org/10.29162/jez.2025.5>**Nives Vidak**

Pomorski fakultet

Sveučilište u Dubrovniku

Izazovi u učenju i usvajanju engleskih frazema: Komparativno istraživanje stavova studenata sveučilišnih studija

U hrvatskom formalnom obrazovnom kontekstu, engleski jezik uči se od prvog razreda osnovne škole. Znanstvenici u okviru znanstvenoistraživačkog procesa ovladavanja inim jezikom (OVIJ) posvećeni su pronalaženju odgovarajućih modela i teorija kojima bi se prikupilo što više empirijskih podataka o procesu OVIJ-a te dobila sveobuhvatnija slika toga procesa i postigao bolji uspjeh u učenju inoga jezika. Bez obzira na brojna istraživanja, proces OVIJ-a i dalje nije u potpunosti razjašnjen. Prema nekim teorijama, učenik i individualni faktori kao što su motivacija, stavovi i strah od učenja imaju značajnu ulogu u istraživanju procesa OVIJ-a. Frazem je skup izraza čije značenje nije istovjetno značenju pojedinih riječi od kojih se sastoji već se temelji na kulturnim, jezičnim ili povijesnim specifičnostima. Frazem je potrebno poznavati da bi se pravilno shvatio i upotrijebio, što predstavlja dodatan izazov u učenju i usvajanju frazema. U engleskom govornom području (među govornicima kojima je engleski materinski jezik) frazemi se pojavljuju u svakodnevnom govoru, novinskim člancima i raznim društvenim platformama u odgovarajućem kontekstu. Stoga bi dobro poznavanje i upotreba frazema moglo osigurati spontaniju i tečniju komunikaciju doprinoseći boljoj integraciji u kulturološke i društvene norme engleskog govornog područja. Cilj je ovoga istraživanja komparativno ispitivanje stavova studenata sveučilišnih studija prema učenju i usvajanju engleskih frazema u dva društveno-obrazovna okruženja. Dodatno, nastojalo se ispitati njihovo poznavanje odabranih frazema, te utvrditi postojanje razlika u stavovima. Istraživanje je provedeno među studentima prijediplomskih studija u dva društveno-obrazovna okruženja (N=155). Primijenjen je anketni Upitnik za istraživanje stavova studenata sveučilišnih studija prema učenju engleskih frazema, posebno sastavljen

za ovo istraživanje. Prikupljeni podaci obrađeni su deskriptivnom i inferencijalnom analizom podataka. Utvrđene su statistički značajne razlike u stavovima prema učenju i usvajanju frazema s obzirom na mjesto studiranja. Rezultati ovoga istraživanja mogu imati pedagoške implikacije u planiranju i izvedbi nastave engleskoga jezika. Komparativna dimenzija istraživanja omogućuje nastavnicima da dobiju širu perspektivu i sveobuhvatniju sliku o izazovima s kojima se studenti suočavaju u procesu učenja i usvajanja engleskih frazema. Stečena saznanja mogu poslužiti kao smjernice nastavnicima da prilagode sadržaj kolegija te da održe visoke kriterije poučavanja jezika. Daljnja istraživanja mogla bi obuhvatiti veći broj ispitanika u različitim društveno-obrazovnim kontekstima, uz uporabu više istraživačkih metoda i instrumenata.

Ključne riječi: frazemi, engleski jezik, komparativno istraživanje, stavovi

1. Uvod

Suvremene teorije iz primijenjene lingvistike u središte istraživanja stavljaju učnika pa su brojna istraživanja OVIJ-a usmjerena na individualne razlike u učenju, među kojima su motivacija, stavovi i strah od učenja (Mihaljević Djigunović 1998; Dörnyei 2005; Cook, 2005; Gass i Selinker 2008). Društveno-obrazovni kontekst izvornih govornika jezika također ima značajnu ulogu. Frazemi su neizostavan dio svakog jezika i čine skup izraza čije značenje većinom nije moguće razumjeti doslovnim tumačenjem pojedinačnih riječi u izrazu. Učenje i usvajanje engleskih frazema pomaže u boljoj integraciji u kulturološke i društvene norme engleskog govornog područja. Tečnost i prirodnost u izražavanju i pisanju na engleskome neophodna je u međunarodnom poslovnom i obrazovnom okruženju i čini jedan od preduvjeta uspjeha. Međutim, u procesu učenja i usvajanja engleskoga susrećemo se s različitim izazovima i poteškoćama. Cilj je ovog komparativnog istraživanja ispitati stavove studenata sveučilišnih studija prema učenju i usvajanju engleskih frazema u dva društveno-obrazovna okruženja. Pritom se nastojalo utvrditi s kojim se izazovima i poteškoćama susreću. Posebna pažnja posvećena je ispitivanju razlika u stavovima i poznavanja odabranih frazema. Nalazi istraživanja mogu se primijeniti u planiranju i izvođenju nastave engleskoga jezika.

2. Teorijska pozadina

2.1. Frazemi

Učenje frazema ne može se poistovjetiti s učenjem vokabulara. Prema Hrvatskom jezičnom portalu, definicija frazema jest: osebujna riječ ili izraz, obično teško prevodiv ili neprevodiv na drugi jezik. *Encyclopedia Britannica* navodi da je frazem

izraz koji se ne može razumjeti na temelju značenja pojedinih riječi nego ima svoje posebno značenje. *Cambridge Dictionary* frazem opisuje kao skup riječi s fiksnim redoslijedom koji ima određeno značenje što se razlikuje od značenja pojedinačnih riječi u skupu.

Frazemi mogu imati različite oblike, kao fraza ili cijela rečenica. Postoje brojne kategorizacije frazema. Jedna od njih može se naći u *Oxford Dictionary of Current Idiomatic English* (1983) koji navodi podjelu frazema u četiri kategorije:

- a) pravi frazemi (*pure idioms*) – frazemi koji su fiksni i ne mogu se mijenjati, a njihovo značenje ne može se naslutiti iz riječi od kojih se sastoje. Primjer: *to bury the hatchet* (hrv. zakopati ratnu sjekiru / pomiriti se)
- b) figurativni frazemi (*figurative idioms*) imaju figurativno značenje i ne mogu se razumjeti iz doslovnog prijevoda. Primjer: *Straight from the horse's mouth* (hrv. iz prve ruke)
- c) polu-frazemi (*semi-idioms*) – kombinacije riječi od kojih jedna ima doslovno značenje i stoga ih je lakše razumjeti. Primjer: *to cost an arm and a leg* (hrv. kao Svetog Petra kajgana / jako skupo)
- d) otvorene kolokacije (*open collocations*) – specifični izrazi u kojima se može mijenjati redoslijed riječi. Primjer: *saving for a rainy day* (hrv. štedjeti za crne dane)

Ghazala (2003) frazeme dijeli na: 1. puni/pravi frazemi (*full/pure idioms*); 2. polu-frazemi (*semi-idioms*); 3. poslovice, narodne izreke i poluposlovični izrazi (*proverbs, popular sayings and semi-proverbial expressions*); 4. frazni glagoli (*phrasal verbs*) i 5. metaforičke krilatice i popularne izreke (*metaphorical catchphrases and popular expressions*).

Zajednički europski referentni okvir za jezike – ZEROJ (2005) jasno definira jezične razine. Tako se frazemi navode na najvišoj jezičnoj razini – C2. Na razini C2 korisnik se može „izražavati spontano, vrlo točno i precizno, razlikujući finije nijanse značenja, čak i u složenijim situacijama“. Govorna interakcija na razini C2 u opisu potrebnih znanja navodi i sljedeće: „Mogu bez napora sudjelovati u bilo kakvom razgovoru ili raspravi uz dobro prepoznavanje i korištenje frazema i kolokvijalizama“. Također, pod opseg vokabulara na razini C2 navedeno je: „Dobro vlada izrazito bogatim vokabularom uključivši frazeme i kolokvijalizme, pokazujući da je svjestan razine semantičkih konotacija“.

Izazovi u učenju frazema su brojni, jer se frazeme povezuje s kontekstom i kulturnim nasljeđem izvornih govornika. Stoga je sve važnije uključivati elemente kulture u nastavu jezika (Shirazi i Talebinezhad 2013). Lundblom i Woods (2012) navode da se frazemi često koriste u akademskom okruženju te je potrebno da studenti pokažu odgovarajuću razinu znanja, komunikacijskih kompetencija, vještine pisanja, čita-

nja i razumijevanja. Autorice ističu da postoji pozitivna povezanost upotrebe frazema s dobi i godinom studija. Poznavanje i pravilna upotreba frazema demonstriraju napredno znanje i neophodni su za uspješnu komunikaciju, ne samo u akademskom okruženju nego i u svakodnevnom životu. Tečna i opuštена komunikacija teško se može održati bez upotrebe frazema. Boulaajoul i Koumachi (2024) smatraju da formalni kontekst učenja ima ključnu ulogu u razvijanju učinkovitih komunikacijskih vještina usvajanjem i upotrebom frazema. Wray (2000) navodi da je za uspješno usvajanje jezika ključno pokazati i dobro poznavanje frazema. Prema Liu (2008) u nastavnom procesu nije posvećeno dovoljno pažnje učenju i poučavanju frazema.

Strategije učenja i usvajanja frazema razlikuju se ovisno o okruženju i brojnim drugim faktorima. Mnogi znanstvenici istraživali su i predlagali najbolje strategije učenja i podučavanja u različitim kulturnim i obrazovnim okruženjima. Liu (2008) navodi četiri strategije kojima se učenici služe da bi usvojili frazeme iz inog jezika: 1. poznavanje konteksta; 2. upotreba prvog jezika; 3. upotreba praktičnog / kozmopolitskog znanja i 4. poznavanje kulture izvornih govornika. Huizenga (2000) naglašava sistematično učenje engleskih frazema putem različitih metoda podučavanja: čitanje tekstova pomoću vizualne tehnologije, govornih aktivnosti i upotrebom frazema u pisanim zadacima. Autorica Leany (2005) napisala je udžbenik o učenju i upotrebi frazema u kojoj daje korisne savjete i upute. U udžbeniku su frazemi podijeljeni u skupine po značenju, obliku i upotrebi. Tu se također nalaze vježbe, audio CD i opširan rječnik frazema s definicijama i primjerima. Tran (2011: 14) ističe da iako učenje frazema prema povijesnom porijeklu može biti zanimljivo i zabavno i nastavnicima i učenicima, nije lako naći njihovo porijeklo.

2.2. Stavovi

Mihaljević Djigunović (1998: 21) navodi da je stav „stečen i relativno trajan odnos prema ljudima i predmetima s kojima čovjek dolazi u dodir“. Victori i Lockhart (1995) opisuju stavove kao opće pretpostavke pojedinca o sebi kao učeniku, faktorima koji utječu na učenje i prirodi učenja jezika. Prema istraživanju Gardner i Lambert (1972) stavovi prema učenju jezika dijele se na: 1. stavovi koji se formiraju prije početka učenja; 2. stavovi koji se stječu tijekom učenja i 3. stavovi koji se odnose na općeniti interes za ine jezike. Elaine Horwitz (1988) posebno se bavi uvjerenjima i stavovima učenika, te tvrdi da učenici donose svoja uvjerenja o učenju jezika sa sobom u učionicu, što utječe na njihovu predanost u učenju ali i očekivanja i zadovoljstvo nastavom. U preglednom radu o stavovima prema učenju jezika, Wesely (2012) navodi da učenička uvjerenja i stavovi uključuju i mišljenja učenika o sebi samima, razrednom okruženju i ciljanoj jezičnoj zajednici.

Brojna istraživanja procesa učenja i usvajanja inoga jezika posvećuju posebnu pažnju učeniku i individualnim faktorima. Gardner (1985) u istraživanjima moti-

vacije za učenje drugog jezika dijeli motivaciju na integrativnu i instrumentalnu. U sklopu integrativne motivacije navodi pozitivne stavove kao jedan od ključnih elemenata motivacije za učenje. Gardner i MacIntyre (1993), u doradi Gardnerovog socioedukacijskog modela usvajanja drugog jezika iz 1985. godine, individualne faktore dijele na kognitivne i afektivne. U afektivne individualne faktore ubrajaju se motivacija, stavovi prema jeziku i strah od jezika. Mihaljević Djigunović (1998: 17) smatra da se afektivni faktori najčešće suprotstavljaju kognitivnim, a obje vrste faktora čine tzv. područje individualnih razlika koje utječu na učenje jezika. Nalazi mnogih istraživanja upućuju na povezanost stavova s uspjehom u učenju (Mihaljević Djigunović i Bagarić 2007; Falkoni-Mjehović i dr. 2015; Ariogul i dr. 2009; Gedamu i Kuche 2018). Taj odnos je dinamičan i mijenja se ovisno o društveno-obrazovnom okruženju pa se sukladno tome stavovi učenika razlikuju. Prema autoricama Tódor i Dégi (2016: 125) pozitivni stavovi prema jeziku i njegovim izvornim govornicima mogu potaknuti motivaciju za učenje i dovesti do boljeg uspjeha u učenju toga jezika. Piquemal i Renauld (2006: 114) ustvrdili su da se mali broj istraživanja bavi proučavanjem uvjerenja i stavova uspoređujući različite društvene kontekste i u različitim edukacijskim okruženjima. Važno je kontinuirano provoditi istraživanja u različitim društveno-obrazovnim kontekstima i na različitim uzorcima kako bi se dobilo što bolji uvid i bolje razumijevanje ovih složenih faktora koji utječu na proces ovladavanja inim jezikom.

2.3. Istraživanja stavova prema učenju frazema

Među brojnim istraživanjima o stavovima prema učenju engleskog jezika (Gardner, 1985; Gardner i Lambert, 1972; Mihaljević Djigunović, 1998) rijetka su istraživanja koja se bave stavovima prema učenju engleskih frazema. Komparativna istraživanja na ovu temu još je teže pronaći. Istraživanje koje je provela Ababneh (2016) na uzorku od 94 studenata u Jordanu pokazalo je da većina studenata ima pozitivne stavove prema učenju engleskih frazema. Pritom nisu pronađene statistički značajne razlike s obzirom na smjer studija i spol. Al-Houti i Aldaihani (2018) istražili su stavove 218 studentica prijediplomskog studija engleskoga u Kuvajtu. Preciznije, istraživačkim instrumentom pokušalo se otkriti koliko važnost pridaju učenju frazema, s kojim poteškoćama se susreću i koje strategije učenja koriste. Nalazi njihovog istraživanja pokazali su pozitivne stavove prema učenju frazema ali nije bilo statistički značajnih razlika s obzirom na godinu studija. Za autore neočekivan, nalaz ovog istraživanja bilo je vjerovanje studentica da frazeme nije teško učiti. Rezultati istraživanja Boulaajoul i Koumachi (2024) u Maroku na uzorku od 60 studenata engleskog jezika pokazali su da studenti drže da su frazemi važni za učinkovitu komunikaciju. Također, suprotno očekivanjima autora, studenti smatraju da nije teško učiti ili upotrebljavati frazeme. U Saudijskoj Arabiji (RahmtAllah 2024) provedeno je istraživanje u kojemu je sudjelovalo 85 studentica engleskog jezika. Rezultati

istraživanja pokazali su dobro poznavanje frazema ali i poteškoće u učenju i usvajanju. U europskom kontekstu, Sveučilište u Klagenfurtu, Austrija (2021), pokrenulo je projekt s ruskim partnerima iz Tver State University želeći proučiti koje strategije studenti engleskoga jezika (N=90) koriste za tumačenje engleskih frazema. Cilj projekta je utvrditi u kolikoj mjeri L1 (njemački i ruski) pomažu studentima prepoznati značenje odabranih engleskih frazema. Projekt je još uvijek u tijeku, ali objavljeni preliminarni rezultati prve faze projekta pokazuju da su sudionici istraživanja od 100 ponuđenih frazema prepoznali 81 frazem u postotku manjem od 30 %. Više od 50 % sudionika prepoznalo je svega 9 frazema.

U hrvatskom formalnom obrazovnom kontekstu, Pucelj (2018) je provela istraživanje o stavovima prema frazemima i strategijama učenja frazema. Uzorak se sastojao od 96 studenata prijediplomskog studija engleskog jezika i književnosti, prve i druge godine. Rezultati su pokazali pozitivan stav većine studenata prema učenju frazema. Nisu se pokazale statistički značajne razlike s obzirom na godinu studija i spol. Utvrđeno je da postoji povezanost između stavova i strategija učenja, tj. studenti s pozitivnijim stavom primijenit će više strategija za učenje frazema. Jelčić (2014) je istražila koliko hrvatski učenici i studenti, od osnovne škole do fakulteta, usvajaju frazeme i njihovu upotrebu. Autorica navodi da je uloga konteksta u razumijevanju frazema nepobitna pa se stoga više ne provode istraživanja o važnosti konteksta nego u kolikoj je mjeri kontekst važan i koji još čimbenici imaju važnu ulogu. Rezultati su očekivano pokazali da s višim stupnjem obrazovanja studenti bolje poznaju i upotrebljavaju frazeme od učenika osnovnih i srednjih škola. Istraživanje Balenović i Proroković (2023) provedeno je na studentima razredne nastave i predškolskog odgoja (N=88). Cilj ovoga istraživanja bio je procijeniti učinke neformalnog učenja na usvajanje engleskih frazema. Rezultati istraživanja pokazali su da je najbolji prediktor poznavanja engleskih idioma učestalost slušanja engleske i američke glazbe, te učestalost gledanja YouTube videa i igranja videoigara. Također, ocjene iz engleskoga jezika i rezultati testova iz engleskoga na Sveučilištu pokazale su se kao dobri prediktori poznavanja engleskih frazema.

3. Metodologija

Potrebno je neprekidno i sustavno istraživati različite aspekte OVIJ-a, s posebnim fokusom na individualne faktore, kako bismo pronašli najbolje metode i postigli najbolje rezultate u usvajanju inoga jezika. Stoga je glavni cilj ovoga istraživanja bio ispitati stavove studenata sveučilišnih studija prema učenju i usvajanju engleskih frazema u dva različita obrazovna okruženja, ispitati njihovo poznavanje odabranih frazema, te utvrditi postojanje razlika u stavovima.

Cilj istraživanja bio je odgovoriti na sljedeća istraživačka pitanja:

1. istraživačko pitanje: Postoje li razlike u stavovima studenata prema učenju i usvajanju engleskih frazema u dva različita obrazovna okruženja?
2. istraživačko pitanje: Postoje li razlike u stavovima studenata s obzirom na godinu studija?

3.1. Sudionici istraživanja

Istraživanje je provedeno na ukupnom uzorku od 155 studenata ($N=155$) prijediplomskih sveučilišnih studija. Uzorak se sastojao od dva poduzorka: prvi poduzorak ($N_1=93$) obuhvatio je studente Pomorskog fakulteta u Dubrovniku, a drugi poduzorak ($N_2=62$) obuhvatio je studente Ekonomskog fakulteta u Splitu.

S obzirom na spol, uzorak se sastojao od 106 sudionika muškog spola i 49 sudionica ženskog spola.

Ukupni broj sudionika u oba obrazovna okruženja s obzirom na godinu studija obuhvatio je 93 studenta prve godine, 37 studenata druge godine i 25 studenata treće godine studija.

Od toga, uzorak studenata na Sveučilištu u Dubrovniku obuhvatio je 41 studenta prve godine studija, 27 studenata druge godine studija i 25 studenata treće godine prijediplomskog studija.

Uzorak studenata sa Sveučilišta u Splitu obuhvatio je 52 studenta prve godine studija i 10 studenata druge godine prijediplomskog studija.

3.2. Instrument

Za ovo istraživanje upotrijebljen je Upitnik za istraživanje stavova studenata sveučilišnih studija prema učenju engleskih frazema. Upitnik se sastojao od tri dijela.

U prvom dijelu prikupljeni su demografski podaci: spol, smjer i godina studija.

U drugom dijelu provjeravalo se poznavanje osam odabranih frazema, tako što su sudionici trebali odabrati odgovor na 3-stupanjskoj Likertovoj skali (1 = nepoznat mi je, 3 = potpuno mi je poznat). Drugi dio upitnika sastavljen je slučajnim odabirom najčešćih frazema prema *Oxford International*. Prema podjeli *Oxford Dictionary of Current Idiomatic English* (1983) odabrana su 4 polu-frazema i 4 prava frazema. Sudionicima su ponuđeni slučajno odabrani frazemi, kao svojevrsna priprema za treći dio upitnika, prije pitanja o izazovima i poteškoćama u učenju i usvajanju engleskih frazema.

Treći dio sastojao se od Upitnika za istraživanje izazova i poteškoća s kojima se studenti suočavaju u učenju i usvajanju engleskih frazema (RahmtAllah 2024), koji smo preveli i prilagodili za ovo istraživanje. Ovaj dio sastojao se od 11 tvrdnji, a

sudionici su trebali izraziti svoj stupanj slaganja s određenom tvrdnjom odabirom odgovora na 5-stupanjskoj Likertovoj skali (1 = uopće se ne slažem, 5 = potpuno se slažem). Provjerena je pouzdanost i valjanost upitnika. Utvrđeno je da su rezultati Kaiser-Meyer-Olkinove mjere adekvatnosti uzorka visoki (KMO = 0,840). Pouzdanost (Cronbach's Alpha) je također visoka i stoga zadovoljavajuća ($\alpha = 0,835$). Istraživanje RahmtAllah bilo je usmjereno na otkrivanje i time bolje razumijevanje problema i poteškoća s kojima se studenti sveučilišnih studija susreću u učenju engleskih frazema. Preuzeti i prilagođeni instrument odabran je za prikupljanje podataka o poteškoćama u usvajanju engleskih frazema na hrvatskim sveučilištima, u nastojanju da se uvidom i boljim razumijevanjem poteškoća s kojima se studenti suočavaju unaprijedi proces ovladavanja engleskim jezikom kao i priprema nastave iz engleskoga jezika na sveučilišnoj razini.

3.3. Prikupljanje i obrada podataka

Podaci su prikupljeni u zimskom semestru akademske godine 2024./2025. tijekom redovite nastave. Sudionici su upoznati s ciljem istraživanja, zamoljeni su da daju iskrene odgovore te im je zajamčena anonimnost.

Prikupljeni podaci obrađeni su deskriptivnom i inferencijalnom statistikom pomoću statističkog paketa SPSS 26. Provjerom normaliteta distribucije utvrđeno je da je potrebno koristiti neparametrijske analize. Stoga je neparametrijski Mann-Whitney U test upotrijebljen za provjeru postojanja razlika u stavovima s obzirom na mjesto studiranja. Neparametrijski Kruskal-Wallis test korišten je za utvrđivanje postojanja razlika u stavovima s obzirom na godinu studija.

4. Rezultati istraživanja

U ovom dijelu prikazani su rezultati istraživanja stavova prema učenju i usvajanju engleskih frazema u dva različita formalna obrazovna okruženja.

4.1. Deskriptivna statistika

Deskriptivna statistika uzorka, tj. tvrdnje s najvišim i najnižim stupnjem slaganja u stavovima prema učenju prikazane su u tablicama 1 i 2.

Tablica 1. Deskriptivna statistika – stavovi: tvrdnje s najvišim stupnjem slaganja

	N	Min	Max	M	σ
Tv.5	155	1	5	3,03	1,134
Tv.7	155	1	5	3,40	1,079

M = aritmetička sredina; σ = standardna devijacija

Tablica 2. Deskriptivna statistika – stavovi: tvrdnje s najnižim stupnjem slaganja

	N	Min	Max	M	σ
Tv.1	155	1	5	2,18	,700
Tv.6	155	1	5	2,23	1,127

M = aritmetička sredina; σ = standardna devijacija

Kao što se može vidjeti iz tablice 1, najviši stupanj slaganja dobili smo za tvrdnju 7 (*Nemam pristup resursima koji bi mi mogli pomoći da učinkovitije naučim frazeme*) i tvrdnju 5 (*Okljevam koristiti frazeme u svom govoru i pisanju iz straha da ću ih krivo upotrijebiti*). Razvidno je da se velika većina sudionika prilično slaže s tvrdnjom da nemaju pristup resursima, te se može zaključiti da je nedostatak odgovarajućih resursa jedan od najvećih izazova u učenju frazema. Međutim, velika većina sudionika niti se slaže niti se ne slaže (M=3,03; MOD=3) s tvrdnjom da okljevaju koristiti frazeme iz straha da će ih krivo upotrijebiti.

Iz tablice 2 razvidno je da je najniži stupanj slaganja dobiven za tvrdnju 1 (*Teško pamtim engleske frazeme*) i tvrdnju 6 (*Nemam dovoljno prilika za vježbanje frazema u svakodnevnom životu*).

4.2. Analiza razlika u stavovima prema učenju i usvajanju engleskih frazema

Inferencijalnom statistikom nastojali smo utvrditi postojanje statistički značajnih razlika u stavovima studenata prema učenju i usvajanju engleskih frazema u dva društveno-obrazovna okruženja (1. istraživačko pitanje).

Rezultati neparametrijskog Mann-Whitney U testa za izračun značajnosti razlike s obzirom na mjesto studiranja prikazani su u tablici 3.

Tablica 3. Mann-Whitney U test – razlike s obzirom na mjesto studiranja

	Mjesto	N	Prosječni rang	Mann-Whitney U	Statistička značajnost
Tv. 6	Dubrovnik	93	71,35	2265,000	,018
	Split	62	87,97		

$p < ,05$

Iz tablice 3 razvidno je da su statistički značajne razlike u stavovima utvrđene samo za tvrdnju 6 koja se odnosi na prilike za vježbanje frazema u svakodnevnom životu. Za ostalih 10 tvrdnji nismo dobili statistički značajne razlike.

Rezultati statističke analize za 2. istraživačko pitanje pokazali su da nema statistički značajnih razlika u stavovima studenata prema učenju i usvajanju engleskih frazema s obzirom na godinu studija u oba istraživana mjesta studiranja (Dubrovnik i Split).

5. Diskusija

Ovo istraživanje provedeno je kao doprinos istraživanjima usvajanja inoga jezika u hrvatskom formalnom obrazovnom okruženju. Rijetka su istraživanja stavova učenika i studenata prema učenju frazema, posebice komparativna. Prikupljeni su podaci o stavovima studenata u dva društveno-obrazovna okruženja prema učenju i usvajanju engleskih frazema. Pokazalo se da se stavovi prema učenju i usvajanju frazema razlikuju s obzirom na mjesto studiranja, dok se nisu pokazale razlike s obzirom na godinu studija.

Dobiveni rezultati razlikuju se od istraživanja u Jordanu (Ababneh 2016) na uzorku od 94 studenta prevođenja i engleskoga jezika i književnosti, gdje nisu pronađene statistički značajne razlike s obzirom na smjer studija. Mogući razlozi za ove rezultate mogli bi biti u relativno malom broju sudionika u istraživanjima ili sličnom području studija. S druge strane, u Kuvajtu (Al-Houti i Aldaihani 2018) na uzorku od 218 studentica, nisu pronađene značajne razlike s obzirom na godinu studija.

Rezultati deskriptivne statistike uzorka pokazali su najviši stupanj slaganja s tvrdnjom 7, koja se odnosi na nemanje pristupa resursima koji bi mogli pomoći da se učinkovitije nauče frazemi. Možda se ovaj rezultat može objasniti nedovoljnom izloženošću studenata situacijama u kojima mogu govoriti i pisati na engleskome. Ovaj nalaz upućuje na potrebu empirijskog provjeravanja izloženosti studenata u hrvatskom društveno-obrazovnom kontekstu situacijama gdje mogu govoriti i pisati na engleskome. Najniži stupanj slaganja dobiven je za tvrdnju 1, koja navodi da teško pamte engleske frazeme, i tvrdnju 6, gdje su se studenti izjasnili da nemaju dovoljno prilika za vježbanje frazema u svakodnevnom životu. Mogući razlog za stavove da nije teško pamtit i frazeme i da imaju dovoljno prilika za vježbanje u svakodnevnom životu mogao bi biti u okruženju u kojemu žive i studiraju. Naime, sudionici ovoga istraživanja u dva različita društveno-obrazovna okruženja studiraju u velikim turističkim centrima (Split i Dubrovnik).

Rezultati istraživanja s obzirom na mjesto studija pokazali su statistički značajne razlike za jednu tvrdnju – tvrdnju 6 (*Nemam dovoljno prilika za vježbanje frazema u svakodnevnom životu*). Možemo ustvrditi da studenti u dva različita društveno-obrazovna okruženja imaju različite stavove o mogućnostima za vježbanje frazema. Prikaz prosječnog ranga u tablici 3. pokazuje da se studenti u Splitu značajno više slažu s tvrdnjom 6, smatrajući da nemaju dovoljno prilika za vježbanje frazema, za razliku od svojih kolega u Dubrovniku. Razlozi bi mogli biti u ulaznim potencijalima studenata, budući da uzorak većim dijelom čine studenti prve godine studija, tj. u njihovim društveno-kulturnim različitostima. I ovaj nalaz upućuje na potrebu empirijskog provjeravanja ulaznih potencijala sudionika istraživanja, što svakako treba uzeti u obzir prilikom planiranja budućih istraživanja.

Razna istraživanja o učenju engleskih frazema navode da kompleksnost frazema i pretpostavke o poznavanju konteksta, povijesti i kulture izvornih govornika predstavljaju izazov kod učenja frazema. Međutim, sudionici našeg istraživanja, kao i spomenutih ranijih istraživanja u Jordanu, Kuvajtu i Maroku (Boulaajoul i Koumachi 2024), slažu se u stavu da nije teško učiti frazeme. Može se pretpostaviti da su nastavne metode i strategije učenja zaslužne za takav stav, ali potrebna su dodatna istraživanja koja bi proučila nastavne metode kod poučavanja engleskog jezika i strategije koje studenti koriste u učenju frazema.

Rezultati našeg istraživanja nisu pokazali statistički značajne razlike s obzirom na godinu studija. Ovakvi rezultati u skladu su s drugim istraživanju u hrvatskom kontekstu (Pucelj 2018) gdje se također pokazalo da nema statistički značajnih razlika s obzirom na godinu studija. Nadalje, utvrdili smo da nema statistički značajnih razlika s obzirom na spol. Budući da je naše istraživanje i istraživanje Pucelj obuhvatilo manji broj sudionika (155 i 96), moguće je to razlog za postignute rezultate. Pored toga, sudionici istraživanja u Osijeku (Pucelj 2018:27) smatraju da nemaju dovoljno prilika za vježbanje frazema, što je u skladu s našim nalazima u Splitu, ali se razlikuje od nalaza u Dubrovniku. Bilo bi poželjno provesti dodatna istraživanja i obuhvatiti veći broj studenata različitih studija za dobiti bolji uvid u ove stavove. S druge strane, istraživanje Jelčić (2014) obuhvatilo je više razina formalnog obrazovanja – od osnovne škole, srednjeg obrazovanja do fakulteta i dobivene su razlike s obzirom na stupanj obrazovanja. Viša razina obrazovanja povezana je s boljim poznavanjem i upotrebom frazema.

6. Zaključci i implikacije za daljnja istraživanja

Nalazi ovog komparativnog istraživanja pokazali su da postoje razlike u stavovima studenata o učenju i usvajanju engleskih frazema u dva različita formalna obrazovna okruženja. Potvrđeno je postojanje statistički značajnih razlika u stavovima prema učenju frazema u dva različita društveno-obrazovna okruženja u jednoj tvrdnji. Tvrdnja se odnosi na prilike za vježbanje upotrebe frazema. Možemo zaključiti da studenti u dva različita društveno-obrazovna okruženja imaju različite stavove o mogućnosti za vježbanje frazema. Utvrđene su statistički značajne razlike s obzirom na smjer studija u dvije tvrdnje. Studenti pomorskog smjera smatraju da imaju dovoljno prilika za vježbanje frazema u svakodnevnom životu dok je stav studenata ekonomskog značajno različit. Studenti pomorskog smjera drže da je učenje frazema manje zanimljivo od učenja drugih aspekata engleskog, a studenti ekonomije se s time većinom ne slažu.

Nisu pronađene statistički značajne razlike u stavovima prema učenju i usvajanju frazema s obzirom na godinu studija.

Rezultati ovog istraživanja skromni su doprinos istraživanjima stavova o učenju i usvajanju engleskih frazema. Poželjno je posvetiti više pažnje usvajanju i poduča-

vanju frazema u formalnom okruženju, ali i na radionicama i tečajevima za usavršavanje nastavnika (Tran 2011). Također bi nastavnici trebali biti upoznati sa strategijama koje učenici primjenjuju u učenju frazema. Ograničenja ovoga istraživanja su relativno mali uzorak te nedostatak socio-demografskih varijabli o sudionicima. Smjernice za daljnja istraživanja uključivale bi veći broj sudionika, različitih godina i smjerova studija, te također dodatna istraživanja strategija učenja studenata i nastavnih metoda u formalnom okruženju. Nadalje, poželjno je primijeniti triangulaciju, kombinacijom kvantitativne i kvalitativne metodologije (npr. intervju i anketa), i po mogućnosti provesti longitudinalno istraživanje na odabranom uzorku da bi se prikupilo što više podataka. Također, potrebno je ispitati ulazne potencijale sudionika istraživanja, posebice za prve godine studija. Saznanja bi se mogla primijeniti u nastavi engleskoga jezika u formalnom obrazovanju i omogućiti prilagodbu sadržaja kolegija, nastavnih metoda i strategija učenja.

Proces OVIJ-a je dinamičan proces koji se neprekidno mijenja i oblikuje ovisno o kulturnom, društvenom i obrazovnom okruženju. U nastojanju da što bolje razumijemo i dobijemo sveobuhvatniju sliku ovoga procesa, potrebno je nastaviti kontinuirano i sustavno proučavati promjene na različitim uzorcima i u različitim kontekstima. Ovo istraživanje samo je jedan mali doprinos u proučavanju kompleksnog procesa OVIJ-a.

Literatura

- Ababneh, Sana. 2016. Attitudes of Jordanian EFL Students Towards Learning English Idioms. *International Journal of English Language Education* 4(1). 172–181. DOI: 10.5296/ijelev4i1.9171
- Al-Houti, Shorouq K. i Aldaihani, Sultan M. 2018. Letting the Cat out of the Bag: EFL College Students' Attitudes towards Learning English Idioms. *International Journal of Higher Education* 7(1). 140–150.
- Ariogul, Sibel; Unal, Dalim Cigdem i Onursal, Irem. 2009. Foreign language learners' beliefs about language learning: a study on Turkish university students. *Procedia Social and Behavioral Sciences* 1. 1500–1506.
- Balenović, Katica i Proroković, Jakov. 2023. Foreign language vocabulary development: media-driven learning in the informal context. *Suvremena lingvistika* 49 (96). 175–201.
- Boulaajoul, Safae i Koumachi, Bani. 2024. EFL University Students' Attitudes toward the Role of the Learning and Teaching of English Idioms in Developing their Communicative Competence. *International Journal of Interdisciplinary Gender Studies* 5(1). <https://journals.imist.ma/index.php/contemporarymedusa/article/view/1321/835>
- Cambridge Dictionary. Dostupno na: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/idiom>. Pristupljeno: 18. prosinca 2024.
- Cook, Vivian. 2005. Basing Teaching on the L2 User. U Llurda, Enric (ur.) *Non-Native Language Teachers: Perceptions, Challenges and Contributions to the Profession*, 47–61. New York: Springer.

- Cowie, Anthony Paul; Mackin, Ronald i McCaig, Isabel R. 1983. *Oxford Dictionary of Current Idiomatic English. Volume 2: Phrase, Clause & Sentence Idioms*. Oxford University Press.
- Dörnyei, Zoltan. 2005. *The psychology of the language learner: Individual differences in second language acquisition*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Encyclopedia Britannica – The Britannica Dictionary. Dostupno na: <https://www.britannica.com/dictionary/idiom>. Pristupljeno: 18. prosinca 2024.
- Falkoni-Mjehović, Daniela; Vidak, Nives i Didović Baranac, Sandra. 2016. Povezanost stavova i uspjeha u učenju engleskog, njemačkog i španjolskog kao stranog jezika. U Udier, Sanda Lucija; Cergol Kovačević, Kristina (ur.) *Metodologija i primjena lingvističkih istraživanja*, 377-393. Zagreb: Srednja Europa.
- Gardner, Robert C. i Lambert, Wallace E. 1972. *Attitudes and Motivation in Second-Language Learning*. Rowley: Newbury House.
- Gardner, Robert. 1985. *Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitudes and Motivation*. London: Edward Arnold (Publishers) Ltd.
- Gardner, Robert C. i MacIntyre, Peter D. 1993. A student's contribution to second-language learning. Part II: Affective Variables. *Language Teaching* 26. 1-11.
- Gass, Susan M. i Selinker, Larry. 2008. *Second Language Acquisition, An Introductory Course, Third Edition*. London: Routledge.
- Gedamu, Abate D. i Kuche, Elias. 2018. The Relationship between Attitude towards Communicative Language Learning and English Language Achievement among Ethiopian EFL Learners. *International Journal of Foreign Language Teaching & Research* 6(21). 12-19.
- Ghazala, Hasan. 2003. Idiomaticity Between Evasion and Invasion in Translation: Stylistic, Aesthetic and Connotative Considerations. *International Journal of Translation* 49(3). 203-228. DOI: 10.1075/babel.49.3.03gha
- Horwitz, Elaine K. 1988. The Beliefs about Language Learning of Beginning University Foreign Language Students. *The Modern Language Journal* 72 (3). 283-294.
- Hrvatski jezični portal. Dostupno na: https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=fVtiXhA%3D&keyword=idiom. Pristupljeno: 18. prosinca 2024.
- Huizenga, Jann. 2000. *Can you believe it? Stories and idioms from real life: Book 1*. New York: Oxford University Press.
- Jelčić, Jasmina. 2014. Croatian EFL learners' comprehension of idiom use: Context, decomposability and age factors. *Jezikoslovlje* 15(2-3). 373-393.
- Leany, Cindy. 2005. *In the know: Understanding and using idioms*. New York: Cambridge University Press.
- Liu, Dilin. 2008. *Idioms: Description, comprehension, acquisition, and pedagogy*. New York: Routledge.
- Lundblom, Erin i Woods, Juliann. 2012. Working in classroom: Improving idiom comprehension through class wide peer tutoring. *Communication Disorder Quarterly* 33. 202-219. <https://doi.org/10.1177/1525740111404927>
- Mihaljević Djigunović, Jelena. 1998. *Uloga afektivnih faktora u učenju stranoga jezika*. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Mihaljević Djigunović, Jelena i Bagarić, Vesna. 2007. A Comparative Study of Attitudes and Motivation of Croatian Learners of English and German. *SRAZ LII*. 259-281.

- Mihaljević Djigunović, Jelena i Lopriore, Lucilla. 2011. The learner: do individual differences matter? U: J. Enever (ur.) *ELLiE: Early language learning in Europe*, 29–45. London, UK: The British Council.
- Oxford International. Dostupno na: <https://www.oxfordinternationalenglish.com/30-useful-english-idiomatic-expressions-their-meanings/>. Pristupljeno: 18. prosinca 2024.
- Piquemal, Nathalie i Renaud, Robert. 2006. University Students' Beliefs and Attitudes Regarding Foreign Language Learning in France. *TESL Canada Journal* 24(1). 113–133.
- Pucelj, Mirna (2018). *Stavovi prema idiomima i strategije učenja idioma*. Diplomski rad, Zagreb: Filozofski fakultet Osijek.
- RahmtAllah, Enas Abdelwahab Eltom. 2024. EFL Learners' Comprehension of English Idioms at the University Level. *Journal of Education and Practice* 15(6). 24–33. <https://doi.org/10.7176/JEP>
- Shirazi, Maryam Ghane i Talebinezhad, Mohammad Reza. 2013. Developing Intermediate EFL Learners' Metaphorical Competence through Exposure. *Theory and Practice in Language Studies* 3(1). 135–142. <https://doi.org/10.4304/tpls.3.1.135-141>
- Tódor, Erika-Mária i Dégi, Zsuzsanna. 2016. Language attitudes, language learning experiences and individual strategies. What does school offer and what does it lack? *Acta Universitatis Sapientiae, Philologica* 8(2). 123–137.
- Tran, Thu H. 2011. Using Ready-Made Materials for Teaching Idioms. (Rad izložen na skupu „TESOL Conference“, Melville, New York, 28. – 29. listopada 2011.). Dostupno na: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED526846.pdf>
- University of Klagenfurt, Department of English and American Studies. 2021. Dostupno na: <https://www.aau.at/en/blog/englische-redewendungen-erlernen-wie-merkt-man-sie-sich-besser/>. Pristupljeno: 11. siječnja 2025.
- Victori, Mia i Lockhart., Walter. 1995. Enhancing metacognition in self-directed language learning. *System* 23. 223–234.
- Wesely, Pamela M. 2012. Learner Attitudes, Perceptions, and Beliefs in Language Learning. *Foreign Language Annals* 45(S1). 98–117.
- Wray, Alison. 2000. Formulaic sequences in second language teaching: principle and practice, *Applied Linguistics* 21(4). 463–489, <https://doi.org/10.1093/applin/21.4.463>
- Zajednički europski referentni okvir za jezike: učenje, poučavanje, vrednovanje*. 2005. Zagreb: Školska knjiga. <https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/16809ea0d4>

CHALLENGES IN LEARNING AND ACQUISITION OF ENGLISH IDIOMS: A COMPARATIVE STUDY OF THE ATTITUDES OF UNIVERSITY STUDENTS

In the Croatian formal educational context, English is taught from the first grade of primary school. Scientists within the process of second language acquisition (SLA) are dedicated to finding appropriate models and theories that would collect as much empirical data as possible about the SLA process, aiming to obtain a more comprehensive view of the process and better success in learning a foreign language. Despite numerous studies, the SLA process is still not fully understood. According to some theories, student and individual factors such as motivation, attitudes and anxiety play a significant role in researching the SLA process. An idiom is a set of expressions whose meaning is not identical to the meaning of the individual words it consists of, but is based on cultural, linguistic or historical specificities. An idiom needs to be known in order to be understood and used correctly, which represents an additional challenge in learning idioms. In the English-speaking environment (among native speakers), idioms are used on everyday basis, in newspaper articles and on various social platforms in the appropriate context. Therefore, language proficiency and the use of idioms could ensure a more spontaneous and fluent communication, contributing to a better integration into the cultural and social norms of the English-speaking environment. The aim of this research was a comparative study of the attitudes of university students towards learning and acquisition of English idioms in two socio-educational environments. In addition, the study attempted to examine the students' knowledge of selected idioms, and to explore whether there are statistically significant differences in the students' attitudes. The research was carried out among undergraduate students in two socio-educational environments (N=155). For the purpose of this research, the questionnaire especially compiled for this research was applied to examine the attitudes of university students towards learning English idioms. Research data collected were processed by using descriptive and inferential data analysis. Statistically significant differences in attitudes towards learning and acquisition of idioms were determined with regard to the place of study and the study programme. The findings of this research may have pedagogical implications in the planning and implementation of English language classes. The comparative dimension of the research allows teachers to get a broader perspective and a more comprehensive insight into the challenges which the students face within the process of learning and acquisition of English idioms. These findings can serve as guidelines for teachers compiling syllabuses in order to maintain the highest standards of language teaching. Further research could include a larger number of respondents in different socio-educational contexts, using more research methods and instruments.

Keywords: idioms, English language, comparative study, attitudes

DODATAK A

Upitnik

UPITNIK

ZA ISTRAŽIVANJE STAVOVA STUDENATA SVEUČILIŠNIH STUDIJA
PREMA UČENJU ENGLLESKIH FRAZEMA

Cilj je ovoga istraživanja ispitati stavove studenata sveučilišnih studija prema učenju engleskih frazema.

Istraživanje je u potpunosti anonimno.

Hvala na sudjelovanju!

OPĆI PODATCI:

1. **Spol** (zaokružite) M Ž

2. Navedite **smjer studija**: _____

3. Navedite **godinu studija**: _____

1. DIO

*Molimo pozorno pročitajte navedene primjere engleskih frazema i ocijenite (od 1 do 3) koliko Vam je pojedini frazem na engleskome **POZNAT** tako što ćete zaokružiti odgovarajući broj:*

1 = nepoznat mi je

2 = niti mi je poznat niti nepoznat

3 = potpuno mi je poznat

		NEPOZNAT	NITI PO- ZNAT/ NITI NEPOZNAT	POZNAT
1.	To raise the bar	1	2	3
2.	A pig in a poke	1	2	3
3.	Don't rock the boat	1	2	3
4.	To be on the same page	1	2	3
5.	Don't jump the gun	1	2	3
6.	To wrap it up	1	2	3
7.	Between a rock and a hard place	1	2	3
8.	Actions speak louder than words	1	2	3

2. DIO

*Molimo pažljivo pročitajte sve tvrdnje i ocijenite (od 1 do 5) u kojoj se mjeri Vi osobno slažete s pojedinom tvrdnjom tako što ćete **zaokružiti** odgovarajući broj:*

1 = uopće se ne slažem

2 = djelomično se ne slažem

3 = niti se slažem niti se ne slažem

4 = prilično se slažem

5 = potpuno se slažem

1.	Teško pamtim engleske frazeme.	1	2	3	4	5
2.	Teško mi je prisjetiti se ispravnog frazema tijekom razgovora ili pisanja.	1	2	3	4	5
3.	Nisam siguran/na u odgovarajući kontekst za uporabu određenih frazema.	1	2	3	4	5
4.	Oklijevam koristiti frazeme u svom govoru ili pisanju iz straha da ću ih krivo upotrijebiti.	1	2	3	4	5
5.	Nemam dovoljno prilika za vježbanje frazema u svakodnevnom životu.	1	2	3	4	5
6.	Nemam pristup resursima koji bi mi mogli pomoći da učinkovitije naučim frazeme.	1	2	3	4	5
7.	Više interaktivnih ili praktičnih metoda podučavanja za učenje frazema bi mi koristilo.	1	2	3	4	5
8.	Osjećam se demotivirano za učenje frazema zbog njihove složenosti.	1	2	3	4	5
9.	Učenje frazema manje je uzbudljivo ili privlačno od drugih aspekata engleskog.	1	2	3	4	5
10.	Ne vidim važnost učenja frazema za moje akademske ili profesionalne ciljeve.	1	2	3	4	5
11.	Vjerujem da svladavanje frazema nije presudno za postizanje tečnog znanja engleskog jezika.	1	2	3	4	5

Adresa autorice:

Nives Vidak

Pomorski fakultet

HR – 20 000 Dubrovnik, Ćira Carića 4

nives.vidak@unidu.hr